

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-09-02
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr P 112-15

KLAGANDEN

1. Emil Andersson
Åkervägen 8
443 42 Gråbo

2. Helena Andersson
Åkervägen 8
443 42 Gråbo

3. Per-Anders Andersson
Åkervägen 8
443 42 Gråbo

4. Martin Celan
Betesvägen 29
443 42 Gråbo

5. Lina S. Dahlin
Åkervägen 10
443 42 Gråbo

6. Niclas Dahlin
Åkervägen 10
443 42 Gråbo

7. Susan Dahlin
Åkervägen 10
443 42 Gråbo

8. Louie Gullbrandsen
Åkervägen 10
443 42 Gråbo

9. Sven-Olof Gustafsson
Gärdesvägen 5
443 42 Gråbo

10. Marie-Louise Hagström
Vallvägen 32
443 42 Gråbo

Dok.Id 286761

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00

11. Gudni Jonsson
Gärdesvägen 7
443 42 Gråbo

12. Christer Lundin
Hultvägen 24
443 42 Gråbo

13. Liselott Mattisson
Betesvägen 29
443 42 Gråbo

14. Margareth Prestberg
Hultvägen 23
443 42 Gråbo

15. Martin Simonsson
Vallvägen 15
443 42 Gråbo

16. Anna Ström
Vallvägen 34
443 42 Gråbo

17. Matilda Ström
Vallvägen 34
443 42 Gråbo

18. Fredrik Ström
Vallvägen 34
443 42 Gråbo

19. Ingemar Sund
Betesvägen 28
443 42 Gråbo

20. Lars-Olof Wiktorsson
Vallvägen 32
443 42 Gråbo

21. Marie Weidenholm
Gärdesvägen 3
443 42 Gråbo

22. Stefan Weidenholm
Gärdesvägen 3
443 42 Gråbo

23. Sonja Werner
Vallvägen 21
443 42 Gråbo

MOTPART

Lerums kommun
443 80 Lerum

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Västra Götalands län beslut den 27 november 2014, i ärende nr 403-33742-2014, se bilaga 1

SAKEN

Antagande av detaljplan för fastigheten Hjällsnäs 9:10 m.fl. i Gråbo Centrum, Lerums kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena.

BAKGRUND

Kommunfullmäktige i Lerums kommun (nedan kommunen) beslutade den 28 augusti 2014 att anta detaljplan för fastigheten Hjällsnäs 8:30 m.fl., Gråbo Centrum i Lerums kommun. Av handlingarna framgår att syftet med planen är att förtäta Gråbo centrum med cirka 200 bostäder samt verksamhets- och handelslokaler liksom tillbyggnad av idrottshall, nya parker samt en omstrukturering av de offentliga ytorna.

Emil Andersson, Helena Andersson, Per-Anders Andersson, Martin Celan, Lina S Dahlin, Niclas Dahlin, Susan Dahlin, Louie Gullbrandsen, Sven-Olof Gustafsson, Marie-Louise Hagström, Gudni Jonsson, Christer Lundin, Liselott Mattisson, Margareth Prestberg, Martin Simonsson, Anna Ström, Fredrik Ström, Matilda Ström, Ingemar Sund, Lars-Olof Wiktorsson, Marie Weidenholm, Stefan Weidenholm och Sonja Werner m.fl. överklagade kommunens beslut till länsstyrelsen.

Länsstyrelsen beslutade den 27 november 2014 att avvisa Louie Gullbrandsens och Matilda Ströms överklaganden och avslog överklagandena i övrigt.

YRKANDEN M.M.

Emil Andersson, Helena Andersson, Per-Anders Andersson, Martin Celan, Lina S Dahlin, Niclas Dahlin, Susan Dahlin, Louie Gullbrandsen, Sven-Olof Gustafsson, Marie-Louise Hagström, Gudni Jonsson, Christer Lundin, Liselott Mattisson, Margareth Prestberg, Martin Simonsson, Anna Ström, Fredrik Ström, Matilda Ström, Ingemar Sund, Lars-Olof Wiktorsson, Marie Weidenholm, Stefan Weidenholm och Sonja Werner har yrkat att länsstyrelsens och kommunens beslut ska upphävas och har anfört bl.a. följande.

Fredrik Ström och Anna Ström: Ny bebyggelse planeras alldeles för nära deras fastigheter, med ökad insyn och minskat solljus som följd. Det är inte acceptabelt att ersätta GC-banorna i området med bilvägar, nybyggnation och parkeringsplatser.

Skuggning, insyn och uteblivet solljus kommer att påverka dem mer negativt än vad analyserna ger uttryck för. I princip kommer den nya bebyggelsen att ta bort all kvällssol för dem som bor utmed gång- och cykelvägen i öster. De är missnöjda med att den östra GC-banan som sträcker sig från Hjällsnäsvägen upp till Röselidsskolan kommer att försvinna eftersom denna har ett stort upptagningsområde och är ett säkert sätt för barn och unga att ta sig till nya Röselidsskolan. GC-banan kommer även att utgöra en bra gräns mellan ny och gammal bebyggelse. En lämplig lösning är att den nya bebyggelsen flyttas några meter söderut med följd att de då får de utrymme de önskar sig samtidigt som en säker gångväg bibehålls. Nytt GC-stråk ligger längs en biltrafikerad gata där samtliga fastigheter har sina garage och carportar. För att kunna ta sig till och från sina hem med bil kommer därför samtliga boende utmed stråket att behöva korsa GC-stråket. Det ifrågasätts huruvida detta är en säker ersättning av den tidigare GC-banan. På sikt innebär det överklagade beslutet att föräldrar inte kommer att våga släppa sina barn till skolan på egen hand utan i stället köra dem dit, med ökade utsläpp och buller som följd. Kantparkerade bilar kommer även att skymma sikten ytterligare på de s.k. gångstråken. De har åberopat foto.

Susanne Dahlin, Una S Dahlin, Louie Gullbrandsen, Niclas Dahlin, Anna Ström, Fredrik Ström, Martin Celan, Liselott Mattisson, Ingemar Sundh, Marie Weidenholm, Stefan Weidenholm, Margareta Prestberg, Gudni Jonsson, Sven-Olof Gustafsson, Helena Andersson, Per-Anders Andersson, Emil Andersson, Matilda Ström, Christer Lundin, Sonja Werner, Lars-Olof Wiktorsson, Marie-Louise Hagström och Martin Simonsson: Det är inte acceptabelt att ta bort de enda säkra gångstråken som i dag finns till och från skolan och ersätta dessa med bilvägar – speciellt inte mot bakgrund av att GC-banan mellan Hjällsnäsvägen och Röselidsskolan har ett så stort upptagningsområde och är en säker och naturlig skolväg. Ny bebyggelse kommer att ge upphov till minskat solljus och ökad skuggning och insyn. Det senare är särskilt olustigt då många av dem har sina uteplatser, vardagsrum och sovrum åt det hållet. I aktuella avseenden ifrågasätts Sektor Samhällsbyggnads analysrapport. Deras förslag till kommunen är ett bibehållande av GC-banan på befintlig plats samt att flytta den nya byggnationen

ett par meter, för glesare och lägre bebyggelse. GC-banan kommer då även att utgöra en naturlig gräns mellan gammalt och nytt, samtidigt som trafiksäkerheten bibehålls och ett något förbättrat boendeklimat uppnås för befintliga fastigheter i området.

Liselott Mattisson och Martin Celan: Det är för mycket bostäder på en för liten yta. Inledningsvis tänkta grönytor med bara enplanshus har fått utgå, liksom två nya fotbollsplaner. De nya bostadshusen, 6,5 meter höga, kommer att medföra ökad insyn. Ur ett enhetlighetsperspektiv är inte det lämpligt att bygga hyreshus som är högre än befintlig byggnation. Genomförd solstudie är enligt deras uppfattning inte tillförlitlig.

Kommunen har bestritt bifall till överklagandet och anfört bl.a. följande. I de avväganden som gjorts mellan de allmänna och enskilda intressena instämmer kommunen med länsstyrelsens bedömning att planen inte blir olämplig med hänsyn till människors hälsa, säkerhet eller att trafiksäkerhetsintresset har åsidosatts. Lerums kommun motsätter sig därav samtliga yrkanden i målet samt tillägger följande. Kommunen bedriver i dag ett genomgripande arbete med att förtäta och utveckla de befintliga tätorterna i Lerums kommun. Gråbo är en av dessa och målet är att detta ska stärka och gynna ortens fortsatta utveckling. Detaljplanen ligger väl i linje med kommunens översiktsplan samt bostadsstrategi. I och med att markanvändningen genom planförslaget ändras väsentligt från tidigare, möjliggörs en ny utformning av den fysiska miljön. Kommunen bedömer att det genom planförslagets anvisade markanvändning åstadkoms en för allmänheten väsentlig förbättring av Gråbo som tätort. Planförslaget bedöms tillvarata de funktioner och kvaliteter som eftersträvas i Gråbo, med avseende på bland annat placering och utformning av gator och torg, grönytor samt bebyggelsetäthet. Syftet med planarbetet, som utgör första av två etapper, är att möjliggöra en hållbar utveckling av Gråbo centrum genom förtätning med ca 200 bostäder, verksamhets- och handelslokaler, tillbyggnad av idrottshallen, nya parker och omstrukturering av de offentliga ytorna. Genom denna utveckling ökar samtidigt underlaget för bland annat kollektivtrafik, handel och skola. I planförslaget är strategin att låta

bebyggelsehöjden bli högre mot centrum samt att anpassa tillkommande bebyggelse i ytterområdet till angränsande befintlig. I jämförelse med tidigare markanvändning (område för allmänt ändamål) med relativt gles bebyggelse innebär planförslaget givetvis en högre exploateringsgrad med tanke på det centrala läget och syftet med planen. Andel grönområden för rekreation bedöms tillgodoses inom den befintliga aktivitetsparken samt parken i planområdets mellersta del. Kommunen har genom solstudier bedömt att planförslaget inte innebär en väsentlig olägenhet för befintliga fastigheter mer än vad som förväntas i ett centralt läge i en tätort. Förslaget ligger inom BBR:s krav gällande solljus samt Boverkets rekommendation på minst fem timmar solljus under vår- och höstdagjämning för bostäder. (Se till yttrandet bifogade solkartor.) Insynen bedöms heller inte utgöra en väsentlig olägenhet för befintlig bebyggelse då avståndet mellan bebyggelsen anses rimlig och att insynen begränsas av att kortsidan på tillkommande bebyggelse vetter mot den befintliga bebyggelsen. Vad gäller anpassning till omgivningen så har bebyggelse- och tomtstrukturen för föreslagen radhus- och kedjehusbebyggelse stora likheter med det kedjehusområde som ligger strax öster om planområdets mellersta del. Planförslaget justerades mellan samråd och utställning efter inkomna synpunkter i fråga om att bland annat minska byggrätterna genom att flytta gränsen för prickmarken i planområdets östra del västerut. På detta sätt blev avståndet mellan tillkommande och befintlig bebyggelse längre. Vad gäller aspekter kring buller och vibrationer i samband med planens genomförande, är detta inte något som kan styras genom detaljplanen. Riskbedömning för omgivningen och eventuella åtgärder blir aktuellt efter att planen vunnit laga kraft. För att realisera planens intentioner med bland annat 200 tillkommande bostäder, ställs krav på att tillgängliggöra dessa genom vägar för alla slags trafikslag och trafikanter. Grundprincipen för trafikföringen är att skapa en lugn och trafiksäker miljö där oskyddade trafikanter prioriteras framför biltrafiken. För att åstadkomma detta ligger fokus i gestaltningen av trafikmiljön på smala gaturum, gångfartstorg, möblering samt skilda material för olika trafiksituationer och trafikslag. För att minska trafikbelastningen är parkeringsnormen i Gråbo sänkt i förhållande till den politiskt antagna parkeringspolicyn för övriga kommunen. För att undvika större parkeringsytor samt sänka trafiktempot ytterligare möjliggörs kantstensparkering. Där

kantstensparkering finns erbjuds separata vägar för gång- och cykeltrafiken. Detta är en vanlig lösning i tätbebyggda områden och kommunen bedömer parkeringslösningen som lämplig ur gestaltungs- och trafiksäkerhetssynpunkt. Förutom nya gator för biltrafik föreslås även ett finmaskigt nät av separata gång- och cykelvägar som jämfört med tidigare skapar fler alternativa passager, främst i öst-västlig riktning. Det nuvarande huvudnätet för cykeltrafik och primärstråket för gångtrafik som löper strax öster om torget samt längs Hjällsnäsvägen behålls. Stråket öster om torget, som bland annat kopplar samman de tre skolorna, kommer även fortsättningsvis att vara huvudstråk för gång- och cykeltrafiken i centrala Gråbo. För att markera stråkets dignitet är bredden där som störst i förhållande till övriga gång- och cykelvägar inom planområdet. En ny kompletterande gång- och cykelväg föreslås längs med den nya rad- och kedjehusgatan. I jämförelse med radhus- och villabebyggelsen öster om planområdet, med snarlika förutsättningar vad gäller bebyggelsestäthet, är gång- och cykelbana separerad i höjdded och materialmässigt från biltrafiken. Ur ett trafiksäkerhetsperspektiv är den optimala lösningen helt avskilda och separata gång- och cykelvägar. Men sett till planens intentioner samt tryggheten bedöms bästa lösningen vara att på flera platser sammanföra trafikslagen i gemensamma stråk. Det är den juridiskt bindande plankartan, och inte illustrationsplanen, som anger rättigheter och skyldigheter. Illustrationsplanen visar alltså en av flera möjliga lösningar för trafiken. Inom ramen för pågående projektering kommer det fastställas vilken trafiklösning som ur bland annat trafiksäkerhetssynpunkt blir bäst för den nya rad- och kedjehusgatan. Genom ovan beskrivna helhetslösning bedömer kommunen att trafiksituationen är säker och att given utformning, med flera alternativa vägar, är lämplig.

DOMSKÄL

Louie Gullbrandsen och Matilda Ström har inte särskilt i sitt överklagande angett att de även överklagar länsstyrelsens avvisningsbeslut. Domstolen finner dock att deras överklagande får anses innefatta ett överklagande även av beslutet att avvisa deras överklagande.

Mark- och miljödomstolen har gått igenom överklagandena och handlingarna i akten. Domstolen har kommit fram till att det inte finns skäl att göra en annan bedömning än den länsstyrelsen har gjort och hänvisar därför till de bestämmelser länsstyrelsen redovisat och till länsstyrelsens bedömning. Överklagandena ska därför avslås och länsstyrelsens beslut stå fast.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 23 september 2015.

Susanne Mörkås

Rolf Dalbert

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Mörkås, ordförande, och tekniska rådet Rolf Dalbert. Föredragande har varit beredningsjuristen Maria Aldegren.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Rättsenheten
Sabine Lagerberg
Länsjurist
010-22 44 775

Ink. 2015-01-12

Akt. P 112-15
4

Aktbil.....

BESLUT
2014-11-27

Diarienummer
403-33742-2014

Sida
1(8)

Klagande (förenkl.delg.) Se förteckning

Motpart Kommunfullmäktige i Lerums kommun⁴

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
R2

INKOM: 2015-01-12
MÅLNR: P 112-15

Överklagande av beslut om att anta detaljplan för fastigheten Hjällsnäs 9:10 m.fl., Gråbo Centrum, i Lerums kommun

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen avvisar Matilda Ströms och Louie Gullbrandsens överklaganden.

Länsstyrelsen avslår överklagandena i övrigt.

Redogörelse för ärendet

Kommunfullmäktige i Lerums kommun beslutade den 28 augusti 2014, § 172, att anta detaljplan för fastigheten Hjällsnäs 8:30 m.fl., Gråbo centrum i Lerums kommun, med ändringen att de utpekade parkeringsplatserna på torgytan i detaljplaneförslaget stryks. Av planhandlingarna framgår att syftet med planen är att förtäta Gråbo centrum med ca 200 bostäder samt verksamhets- och handelslokaler liksom tillbyggnad av Hjällsnäshallen, nya parker samt en omstrukturering av de offentliga ytorna.

Kommunfullmäktiges beslut har överklagats av sakägare och närboende till planområdet, se förteckning.

Martin Simonsson m.fl. anför följande. Den nya bebyggelsen av hus samt parkeringsplatser i direkt anslutning till befintlig byggnation kommer för nära befintliga fastigheter. Detta är integritetskränkande med avseende på insyn. Enligt framtagen solstudie kommer befintliga fastigheter att drabbas avsevärt av minskat solljus. Beakta även att de flesta fastigheter har sina uteplatser i västerläge, alltså i direkt anslutning till ny bebyggelse. De kräver att befintlig cykelbana längs hela nya området östra gräns blir kvar. Detta skapar en distans till nya områden och är något som har mycket stort stöd bland de boende i området. Den föreslagna lösningen för cykel- och gångväg (gc-väg) inne bland de nya husen för transport mot Röselidsskolan är inte ett bra förslag ur gångtrafikanter- och cyklistsäkerhetssynpunkt, utan ett behållande av befintlig gc-väg är den bättre lösningen. Förlängningen av befintlig gc-väg på Vallvägen ska enligt antagen plan breddas. Detta kan bara ske på bekostnad av befintlig tomtyta och kan ur samhällssynpunkt knappast vara av fördel. De är oroliga för att en breddning kan inbjuda till oönskad motortrafik på denna del av Vallvägen. De hänvisar även till det tidigare förslaget där förlängningen av Vallvägen skulle öppnas upp för biltrafik, vilket de motsatte sig och fick ändrat i detaljplanen.

Liselott Mattisson och Martin Celan anför följande. De önskar inte att detaljplanen genomförs, utan att man istället fräschar upp området det gäller till ett friluftsområde, där de boende kan njuta av naturen och att Röslidskolan har en naturlig plats att lägga sina utomhusaktiviteter, istället för att behöva söka sig längre bort i området för brännboll och fotboll m.m. Dessutom behöver Hjällsnäshallen moderniseras och byggas ut, alternativt att man bygger en helt ny hall vilket utlovats. Ta bort bostäderna och bygg en ordentlig idrottshall. Lerum har som målsättning att bli landets ledande miljökommun om några år och att då fatta beslut om byggnation och leda in trafik i ett idag i stort sett bilfritt område med allt vad det innebär med utsläpp etc. verkar inte vara förankrat med verkligheten.

Fredrik och Anna Ström anför bl.a. följande. Ny bebyggelse planeras alldeles för nära deras befintliga fastighet. Detta är kränkande med tanke på insyn från nya fastigheter, minskat solljus, bygghöjd etc. Sektor samhällsbyggnad vill påvisa att planerad bebyggelse längst östra delen har justerats. Då denna justering inte är tillfredsställande för dem som fastighetsägare måste de överklaga beslutet. Sektor samhällsbyggnad hävdar med hjälp av genomförda solstudier och analyser av området att skuggning och insyn inte påverkar intilliggande fastigheter negativt. De hävdar tvärt om, med hänvisning till solstudien, så framkommer det tydligt att skuggning och minskat solljus samt insyn kommer att påverka dem negativt. Ny bebyggelse med en bygghöjd på 6,5 meter, samt så nära placerade hus kommer att ta bort i princip all kvällssol för de som bor utmed gc-banan i öster. Med tanke på uttalandet och analysen från sektor samhällsbyggnad kan de inte ha varit på plats och sett området i verkligheten. De ifrågasätter varför ingen, tjänsteman eller politiker, visat något intresse av att diskutera detta med de boende och hittat en lösning, samt varför ingen har besökt deras trädgårdar och sett verkligheten. De bifogar en bild, tagen den 8 september 2014 i motljus kl. 18.00, från deras uteplats. Lyktstolpen på bilden är ca 6 meter hög och är placerad utanför deras tomtgräns. Den nya bebyggelsen är på detaljplanen placerad precis bakom denna lyktstolpe. Ny bebyggelse planeras att bli högre än lyktstolpen på bilden, dessa tvåvåningshus kommer även att ha fönster åt deras håll. Sektor samhällsbyggnads bedömning av analysen är grovt felaktig. De som fastighetsägare kommer att påverkas negativt enligt ovan. Sektor samhällsbyggnad meddelar i utställningsutlåtandet att gc-banan i Vallvägens förlängning har breddats. De saknar ytterligare information om detta, hur mycket ska gc-banan breddas o.s.v. Även detta måste de överklaga. En breddning av gc-banan kommer att locka till oönskad fordonstrafik på gc-banan. De är även oroliga för att Vallvägen kommer att utnyttjas till oönskad genomfartsled, parkering etc. De vill även hänvisa till tidigare utställning år 2012, då Vallvägen var öppnad för genomfarts trafik, detta ändrades efter yttrande från boende i området. Vid utställningen 2013 var det åter en vanlig, ej breddad gc-bana, nu har sektor samhällsbyggnad ändrat i planförslaget igen. De bifogar ett fotografi taget längst in på Vallvägen. Fotografiet visar gc-banan som idag är Vallvägens förlängning. Som framgår av fotografiet är en breddning av gc-banan, utan att göra anspråk på privat tomtmark, inte möjlig.

De överklagar att den östra gc-banan kommer att försvinna. Dels har denna gc-bana ett stort upptagningsområde och är en säker väg för barn och unga att ta sig till nya Röselidsskolan. Dels kan denna gc-bana vara en bra gräns mellan ny och gammal bebyggelse. De föreslår att gc-banan behålls och att ny bebyggelse flyttas några meter söder ut, på andra sidan gc-banan. Då får de den rymd de vill ha samt bibehåller en säker gångväg. Sektor samhällsbyggnad menar att ett separat gc-stråk har tillkommit längs med gatorna i det östra planområdet vid rad- och kedjehuslängorna, och att denna lösning ersätter befintliga gc-banor. För dem är detta inte en lösning överhuvudtaget. Detta gc-stråk ligger längs med en biltrafikerad gata, och längs med de nya fastigheterna. Det handlar om ca 30 fastigheter där samtliga har sina garage och carportar utmed samma sträcka. Det betyder att samtliga boende utmed detta stråk kommer att behöva backa ut och över gc-stråket med bil för att komma till och från sina hem. För dem är detta horribelt och innebär på sikt att föräldrar inte vågar släppa iväg sina barn till skolan på egen hand, utan kommer att köra barnen till skolan. Detta i sin tur kommer att ytterligare öka biltrafiken inne i området, skapa mer utsläpp och buller och en ännu mer otrygg miljö för boende i centrum. Sektor samhällsbyggnad tycker även att det är bra för Gråbo med kantparkerade bilar, som då kommer att skymma sikten ytterligare på de så kallade gångstråken.

Självklart måste man komma igång med nya byggnationer och upprustning av Gråbo centrum. De motsätter sig inte arbetet med att förtäta tätorterna i kommunen, men det får inte ske till vilket pris som helst. De kan inte prioritera bort trafiksäkerheten till förmån för förtätning. Detaljplanen är under all kritik när det gäller trafiksäkerheten samt respekt för de som redan bor i Gråbo centrum. De saknar även information om hur ny bebyggelse kommer att se ut, fasadritningar, typ av tak och taklutning. De har inte heller sett någon skalenlig ritning av detaljplanen, endast webbdokument som inte blir skalenliga vid utskrift. Borde de inte ha fått ta del av mer och bättre dokumentation som sakägare.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Den 2 maj 2011 har en ny plan- och bygglag trätt i kraft. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för mål och ärenden som har påbörjats före den 2 maj 2011 och mål och ärenden som avser överklagande av beslut i ett sådant mål eller ärende till dess målet eller ärendet är slutligt avgjort. Detta ärende ska därför bedömas enligt den tidigare gällande plan- och bygglagen, (1987:10, ÄPBL).

Följande utgångspunkter gäller för Länsstyrelsens prövning av överklaganden av detaljplaner. ÄPBL är grundad på principerna om decentralisering av beslutsfattandet och, inom vissa gränser, ett kommunalt självbestämmande i markanvändningsfrågor. I samband med tillkomsten av ÄPBL underströk sålunda lagstiftaren att staten (d.v.s. i detta fall Länsstyrelsen) vid prövning av överklaganden, normalt inte i någon väsentlig mån bör rubba den huvudsakliga inriktningen av kommunernas markanvändningsbeslut. Det innebär

att det i princip ankommer på kommunen att ensam avgöra var och när detaljplaner ska upprättas. På samma sätt ska kommunen, enligt Länsstyrelsens mening, bestämma hur avgränsningen ska ske av det område som den väljer att planlägga. De bedömningar kommunen gjort i sina planer i fråga om exploateringsgraden, tillgången till service, trafiksystemets standard och andra liknande kvalitetsfrågor bör staten vid sin prövning mycket sällan frångå i något väsentligt avseende (se prop. 1985/86:1 s. 365).

Den prövning av överklagandena som Länsstyrelsen nu gör är alltså i enlighet med lagstiftarens intentioner begränsad. Prövningen inriktas väsentligen på om planärendet har handlagts på ett formellt riktigt sätt och om de avvägningar som kommunen gjort mellan enskilda intressen och motstående allmänna och enskilda intressen kan anses skäligen. Länsstyrelsen kan vid den nu aktuella prövningen antingen besluta att upphäva detaljplanen eller att godta detaljplanen. Länsstyrelsen kan således inte ändra detaljplanen i vissa delar.

Klagoberättigade

Ett beslut att anta eller ändra en detaljplan kan överklagas endast av den som berörs av beslutet exempelvis som fastighetsägare eller boende inom eller nära planområdet och under förutsättning att beslutet gått honom eller henne emot. Därutöver krävs, enligt 13 kap. 5 § ÄPBL, att den som överklagar ett planbeslut senast under planens utställningstid framfört synpunkter vilka inte har blivit tillgodosedda. Oavsett om nu angivna förutsättningar är uppfyllda anses vidare den ha klagorätt som anfört erinringar mot planen och som sedermera av kommunen, enligt bestämmelserna i 5 kap. 30 § ÄPBL, underrättats om antagandebeslutet och fått anvisning om hur beslutet kan överklagas (Se RÅ 1991 ref. 80).

En grundläggande förutsättning för att klagorätt ska föreligga är således att klaganden har yttrat sig under detaljplanprocessen. Länsstyrelsen kan inte finna att Matilda Ström och Louie Gullbrandsen har yttrat sig under planprocessen. Då de inte har yttrat sig under planprocessen och inte heller underrättats av kommunen enligt 5 kap. 30 § ÄPBL är de inte klagoberättigade. Deras överklaganden ska därför avvisas.

Vid överklaganden från personer som har yttrat sig under planprocessen, men som inte fått underrättelse enligt 5 kap. 30 § ÄPBL görs en bedömning i varje enskilt fall om klaganden är berörd av beslutet på sådant sätt att han eller hon har rätt att överklaga. Om man är berörd av beslutet att anta detaljplanen är beroende av på vilket sätt man kommer att påverkas av den planerade byggnationen, ex. om man kommer att drabbas av olägenheter i form av ökad skuggning eller skymd utsikt. Enbart det förhållandet att man kommer att se den tillkommande bebyggelsen från sin fastighet innebär dock inte i sig att man är klagoberättigad. Avståndet från klagandens fastighet till planområdet eller om det finns mellanliggande bebyggelse eller vegetation som ger en avskiljande effekt är faktorer som har betydelse vid bedömningen av klagorätten. Kommunen har gjort bedömningen att Emil Andersson, Per-Anders Andersson, Helena Andersson, Martin Simonsson,

Lars-Olof Viktorsson, Marie-Louise Hagström, Sofia Ström och Bertil Bergstedt inte ingår i den krets som är behöriga att föra talan mot detaljplanen. Länsstyrelsen anser dock att ovan nämnda personer är boende i en sådan närhet av detaljplaneområdet att de får anses vara klagoberättigade. Deras överklaganden ska därför tas upp för prövning i sak.

Planärendets materiella handläggning

Det är enligt 1 kap. 2 § ÄPBL en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten.

Av 1 kap. 5 § ÄPBL framgår att både allmänna och enskilda intressen ska beaktas vid prövningen av frågor enligt ÄPBL.

I fråga om avvägning mellan allmänna och enskilda intressen föreskrivs i 5 kap. 2 § ÄPBL att vid utformningen av en detaljplan ska skäligen hänsyn tas till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande. Bestämmelserna i 3 kap. ÄPBL ger viss vägledning vid den intresseavvägning som ska göras. Dessa bestämmelser föreskriver bl.a. att byggnader ska utformas och placeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden. Byggnader ska även placeras och utformas så att de eller deras avsedda användning inte inverkar menligt på trafiksäkerheten eller på annat sätt medför fara eller betydande olägenheter för omgivningen.

Enligt 5 kap. 2 § ÄPBL ska vid utformningen av en detaljplan skäligen hänsyn tas till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande.

Länsstyrelsen gör följande bedömning.

Den östra delen av planområdet, som gränsar till det område där klagandena bor, ska enligt planhandlingarna bebyggas med ca 35 radhus (nordöstra kvarteret) och med 14 kedjehus (sydöstra kvarteret). Byggnaderna får enligt planbestämmelserna ha en högsta byggnadshöjd om 6,5 meter och får ha två våningar. Byggnaderna får placeras 6 – 7 meter från de befintliga fastigheterna närmast öster om planområdet, vilket får anses vara normala avstånd inom ett tätbebyggt område, som klagandenas fastigheter utgör en del av. I viss mån kommer byggnaderna att påverka ljusförhållandena för de befintliga fastigheterna närmast planområdet. Skuggpåverkan kommer framför allt att ske under eftermiddagarna under hösten och våren. Byggnadernas placering kommer också att medföra en något ökad insyn för de befintliga fastigheterna närmast planområdet. Länsstyrelsen anser dock att byggnaderna kommer att placeras på ett tillräckligt avstånd ifrån klagandenas fastigheter för att inte utgöra en betydande olägenhet för dem i detta avseende.

Klagandena har även haft synpunkter på gc-banornas utformning i detaljplanen. Klagandena har bl.a. anfört att en breddning av gc-banan i vallvägens förlängning kommer att ta tomtmark i anspråk. Av utställningsutlåtandet framgår att gc-banan i Vallvägens förlängning har breddats och ersätter

en del av kvartersmarken. Den mark som kommer att tas i anspråk för breddningen av gc-banan utgörs av en del av kvartersmark som i utställningshandlingarna skulle anordnas för parkering och som ägs av Lerums kommun (fastigheten Hjällsnäs 9:10). Det framgår inte av planhandlingarna att privat tomtmark kommer att tas i anspråk för breddningen av gc-banan.

Ett genomförande av detaljplanen innebär också att den befintliga gc-vägen i den östra delen av planområdet kommer att tas bort. Inom planområdet ska istället gång- och cykeltrafiken koncentreras i nord-sydlig riktning förbi torget. Ett separat gc-stråk längs med gårdsgatorna i östra delen vid rad- och kedjehuslängorna är tänkt att ersätta den befintliga gc-vägen i den östra delen av planområdet.

Länsstyrelsen har att i två olika funktioner granska och pröva kommunernas beslut om detaljplaner. Förutom att pröva överklaganden ska Länsstyrelsen som regional planmyndighet granska och på eget initiativ pröva om ett detaljplanebeslut kan befaras strida mot vissa kommunövergripande intressen såsom riksintressen, mellankommunala intressen eller människors hälsa och säkerhet (se närmare 12 kap. 1-3 §§ ÄPBL).

När det gäller den nu överklagade detaljplanen har Länsstyrelsen som regional planmyndighet den 18 september 2014 beslutat att inte pröva kommunens antagandebeslut. Beslutet att inte pröva antagandebeslutet innebär att Länsstyrelsen i nämnda egenskap bedömt att planen inte blir olämplig med hänsyn till människors hälsa och säkerhet och att trafiksäkerhetsintresset inte heller åsidosätts. Vad klagandena nu anfört medför inte att Länsstyrelsen som överprövande instans gör någon annan bedömning i dessa frågor. Länsstyrelsen anser alltså inte att det finns skäl att upphäva detaljplanen med hänvisning till trafiksäkerheten i området.

Länsstyrelsen finner att kommunen genom planen beaktat både allmänna och enskilda intressen på ett nöjaktigt sätt samt att skälig hänsyn har tagits till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden. Överklagandena ska därför avslås. Vad klagandena i övrigt har anfört medför ingen annan bedömning.

Fredrik och Anna Ström har också anfört att de saknar information om hur den nya bebyggelsen kommer att se ut, att de inte har fått ta del av fasadritningar m.m. Byggnadernas exakta utformning avgörs dock först i samband med ansökan och beslut om bygglov och inte vid antagandet av detaljplanen.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt, inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet, se bilaga (formulär 022).

I detta ärende har länsjurisen Jonas Ledelius beslutat och länsjuristen Sabine Lagerberg varit föredragande. I handläggningen har även Per Carlberg från Länsstyrelsens samhällsbyggnadsenhet deltagit.

Jonas Ledelius

SK
Sabine Lagerberg

Bilaga:
Hur man överklagar

Kopia till:
Byggnadsnämnden i Lerums kommun
Lantmäterimyndigheten Västra Götalands län, Box 1111, 462 28 Väners-
borg
Samhällsbyggnadsenheten/Per Carlberg
Pärmen

FOTOKOPIA

Att denna fotokopia överensstäm-
mer med originalet intyga:

Förteckning över klaganden

Namn	Adress	Postnr	Ort
Fredrik Ström	Vallvägen 34	443 42	Gråbo
Anna Ström	Vallvägen 34	443 42	Gråbo
Matilda Ström	Vallvägen 34	443 42	Gråbo
Sofia Ström	Vallvägen 34	443 42	Gråbo
Martin Simonsson	Vallvägen 15	443 42	Gråbo
Sonja Werner	Vallvägen 21	443 42	Gråbo
Helena Andersson	Åkervägen 8	443 42	Gråbo
Per-Anders Andersson	Åkervägen 8	443 42	Gråbo
Emil Andersson	Åkervägen 8	443 42	Gråbo
Marie-Louise Hagström	Vallvägen 32	443 42	Gråbo
Lars-Olof Viktorsson	Vallvägen 32	443 42	Gråbo
Stefan Weidenholm	Gärdesvägen 3	443 42	Gråbo
Marie Weidenholm	Gärdesvägen 3	443 42	Gråbo
Liselott Mattisson	Betesvägen 29	443 42	Gråbo
Martin Celan	Betesvägen 29	443 42	Gråbo
Ingemar Sundh	Betesvägen 28	443 42	Gråbo
Sven-Olof Gustafsson	Gärdesvägen 5	443 42	Gråbo
Birgit Gustafsson	Gärdesvägen 5	442 43	Gråbo
Maria Vilhjaldsdottir	Gärdesvägen 7	442 43	Gråbo
Gudni Jonsson	Gärdesvägen 7	442 43	Gråbo
Margareth Prestberg	Hultvägen 23	442 43	Gråbo
Bertil Bergstedt	Vallvägen 26	442 43	Gråbo
Christer Lundin	Hultvägen 24	443 42	Gråbo
Susan Dahlin	Åkervägen 10	443 42	Gråbo
Niclas Dahlin	Åkervägen 10	443 42	Gråbo
Lina Dahlin	Åkervägen 10	443 42	Gråbo
Louie Gullbrandsen	Åkervägen 10	443 42	Gråbo

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.